

Monstervissen

TEKST EN FOTOGRAFIE Cees van Kempen

In de jaren tachtig was ik zo'n sportvisser die meende dat ongeveer alles in het leven draaide om vissen. Ik beschouwde het niet als hobby, zelfs niet als passie.

Dat waren veel te dunne woorden voor wat zich in mijn vissersziel afspeelde. Voor mij was het een 'way of life'. Een leven zonder vissen was geen leven. Alles draaide om het vangen van een hele grote karper. Een monster.

Draken van de rivier

Als buitenmens had ik ook grote interesse voor natuurfilms. In het bijzonder herinner ik mij een prachtige film over de krokodillen van de Grumeti in Tanzania. Hoewel neergezet als de draken van de rivier, ademde de film respect uit voor deze diersoort die al honderden miljoenen jaren meegaat. Prachtig werd in beeld gebracht hoe een moederkrokodil behoedzaam haar kroost tussen de enorme kaken nam om de jonkies, die onder het zand op de oever uit het ei waren gekropen, voorzichtig naar het water te tillen. En mijn vissershart sloeg over toen een reusachtige nijlbaars zo'n krokodilletje van het oppervlak plukte. Wow, wat moest het gaaf zijn om zulke films te maken!

Natuurfilms

Vijfentwintig jaar later, het jaar 2013. Iets volwassener, een leven zonder vissen bleek zowaar ook zeer rijk te kunnen zijn. Op de dag voordat ik Abraham zag tekende

ik een contract voor de productie van een driedelige tv-serie natuurfilms. Wellicht een beetje laat om een jongensdroom waar te gaan maken, maar er zijn slechtere manieren denkbaar om je door je midlife heen te worstelen.

In de lange aanloop naar een leven als professioneel natuurfilmer ben ik me uiteraard ook verder gaan verdiepen in wat er zoal voor de televisie wordt geproduceerd. Nog steeds worden er prachtige natuurfilms gemaakt, met fantastische vertelkunst en zichtbare liefde voor het onderwerp. Maar gaande de jaren zag ik ook dat diepgang en vertelkunst in steeds meer producties naar de achtergrond verdwenen. Technische filmhoogstandjes werden bijvoorbeeld het credo, meer dan het verhaal. Laat ik voorop stellen dat ik niets heb tegen wat de moderne tijd allemaal aan mogelijkheden biedt. Er staat ook bij mij een drone op kantoor en ik zet graag een high speed camera in om super slow motion beelden te maken. Bijvoorbeeld van die echte koningsvisser, de ijsvogel. Prachtige, technisch hoogwaardige beelden mogen echter niet slechts worden ingezet om een matig verhaal te verdoezelen.

Maar er is nog een andere tendens, die in mijn ogen kwalijker is.

Monstervis of prachtig dier?

Monstervis? Ik ben gestopt om ze monsters te noemen.

Krokodillen

Steve Irwin werd in de jaren negentig een held op het scherm. Hij leerde ons alles over krokodillen, terwijl hij ze besloep en besprong. Irwin was een natuurbeschermers, ik wil niets afdoen aan de vele goede dingen die hij deed. En ik vond zijn films aanvankelijk zelfs eigenlijk ook wel stoer. Maar hij zette een trend in waarbij effectbejag een steeds grotere rol ging spelen. Het probleem van dergelijke tendensen is vaak dat ze door anderen steeds verder in het extreme worden getrokken. Krokodillen verwerden in tal van 'natuurfilms' van wonderbaarlijke reptielen tot man eating monsters. Nu worden niet alleen krokodillen, maar ook slangen, meervallen, haaien en tal van andere roofdieren te pas en te onpas als levensgevaarlijke monsters in de houtgreep genomen.

River monsters

Dit zag je uiteindelijk ook terug in visfilms. In de jaren 90 likten we nog onze vingers af bij de BBC-productie *A Passion for Angling*. Prachtige visverhalen vervat in sfeervolle beelden. Maar de trend die Steve Irwin inzette deed ook zijn intrede bij de visfilms. Het moest allemaal spannender, uitdagender, gevaarlijker. Zo heb je inmiddels in beide genres producties met titels als *River Monsters*, *Fish Warrior*, *Monster Quest*, *Giant Killer Fish*, *Deadly 60* en *Nature's Deadliest*. Uiteindelijk is er in zowel natuurfilms als visfilms een cultuur ontstaan, die we blijkbaar collectief als normaal zijn gaan beschouwen. Met als gevolg dat een 'monster' nu niet meer synoniem staat voor een grote vis, maar voor een gevaarlijk beest. Monsters zijn niet meer om te koesteren, maar om te vrezem.

Pretparkattractie

De natuur en dieren zijn geworden tot gevaarlijke opponenten in shows met het karakter van een pretparkattractie. Is daar wat mis mee? Ik denk het wel. Hoewel sommige van die producties hard hun best doen om te

roepen dat de dieren waar we mee stoeien het beschermen waard zijn, wordt met de opwindende titels, het angstaanjagende taalgebruik en het heldhaftige gedrag van de presentatoren naar mijn mening het tegenovergestelde bereikt. De mens heeft immers een slechte track record in het omgaan met vermeend gevaarlijke dieren. Die worden bij voorkeur opgeruimd. En kermisattracties worden ingewisseld voor wat anders, als het nieuwe eraf is.

Tegenbeweging

Ik heb me in het verleden ook eens bezondigd aan teksten in een visfilm, die ik nu als te sensatiezoekend zou bestempelen. Maar met de kennis van nu zou ik graag een tegenbeweging inzetten en ervoor pleiten om termen als 'monster' uit ons taalgebruik over de natuur in het algemeen en vissen in het bijzonder te bannen. Ik ben alvast begonnen. **V**

Krijgers en krokodillen.